

Makroekonomska statistika

Prof.dr Maja Baćović

10.10.2023.

Ciljevi i ishodi učenja

- Upoznati studente sa metodologijom mjerenja makroekonomskih aktivnosti

Ishodi učenja:

Student će steći znanja da:

- Razumije metodologiju mjerenja ekonomskih transakcija na nacionalnom nivou
- Primijeni koncepte i metode u proizvodnji podataka potrebnih za razumijevanje stanja, dinamike i strukture na nacionalnom nivou
- Analizira vrijednost makrostatističkih podataka
- Razlikuje statičke i dinamičke promjene ekonomskih transakcija u različitim institucionalnim i ekonomskim uslovima.

Sadržaj kursa

- Statistika nacionalnih računa – osnovni koncepti, pravila i tehnike
- Sistem nacionalnih računa (SNA)
- Statistika cijena
- Statistika tržišta rada
- Statistika finansijskih transakcija
- Input-output tabele
- Statistika državnih finansija
- Statistika međunarodne razmjene
- Demografska statistika

Način polaganja

- Kolokvijum (max 24 poena)
- Istraživački rad (max 20 poena)
  - Empirijsko istraživanje
- Aktivnost na predavanjima – gostujuća predavanja (max 6 poena)
- Završni ispit (max 50 poena)
  - Kolokvijum i završni ispit polažu se pismeno (kombinacija teorijskih pitanja, problema i zadataka)
  - Uputstvo za izradu istraživačkog rada na site predmeta

Plan rada

	Tematska cjelina
10-Oct-23	Uvodno predavanje; Statistika nacionalnih računa, osnovni koncepti i karakteristike sistema
17-Oct-23	SNA – računi i agregati; Bilans stanja ekonomije i nacionalno bogatstvo (predavanja 4 casa)
24-Oct-23	Vježbe (4 casa)
31-Oct-23	Statistika cijena/Finansijske transakcije; Input output tabele
07-Nov-23	Statistika medjunarodne razmjene
14-Nov-23	GOSTUJUĆE PREDAVANJE - dr Marijana Mitrović, Centralna banka Crne Gore
21-Nov-23	KOLOKVIJUM
28-Nov-23	Statistika državnih finansija
05-Dec-23	GOSTUJUĆE PREDAVANJE - dr Bojana Bošković, Ministarstvo finansija CG
12-Dec-23	POPRAVNI KOLOKVIJUM
19-Dec-23	Demografska statistika - GOSTUJUĆE PREDAVANJE - dr Gordana Radojević, društvo statističara i demografa CG
26-Dec-23	Statistika tržišta rada

Osnovna literatura

- Baćović, Maja: Sistem nacionalnih računa, ISSP, Podgorica, 2013.
- System of National Accounts – 1993, IMF
- Monetary and Financial Statistics Manual, 2000, IMF
- Government Finance Statistics Manual, 2001, IMF
- Balance of Payments and International Investment Position Statistics, IMF
- Bacovic, M: Ekonomija Crne Gore od 2006. do 2016. godine, Univerzitet Crne Gore, Podgorica, 2021
- Baćović, Maja: Demografske promjene i ekonomski razvoj – analiza investicija u humani kapital, ISSP, Podgorica, 2006
- Babić, Mate: Makroekonomija, MATE, Zagreb, 2000, 2007
- Veselin Vukotic: Makroekonomski računi i modeli, CID, Podgorica, 2001, 2006

Dodatna literatura

- Lequiller Francois, Blades Derek. *Understanding National Accounts Second Edition: Second Edition*. OECD Publishing, 2014.
<https://www.oecd.org/sdd/UNA-2014.pdf>
- The Economist. Guide to Economic Indicators: Making Sense of Economics, 2006. <https://bordeure.files.wordpress.com/2008/11/the-economist-guide-to-economic-indicators-making-sense-of-economics.pdf>

Makroekonomska statistika - značaj

- Obezbeđuje cjelovit statističko/računovodstveni okvir u cilju proizvodnje (kompilacije) ekonomskih podataka i njihove prezentacije u formatu koji je dizajniran za potrebe ekonomske analize, kreiranja ekonomskih politika i donošenja odgovarajućih odluka.
- Dizajn i struktura statističkog sistema snažno se oslanja na ekonomsku teoriju i principe, ali i na praksu poslovnog računovodstva.
- Osnovni koncepti mjerenja npr. proizvodnje, potrošnje ili investicija definisani su na bazi inputa koje pruža ekonomska teorija.
- U situacijama u kojima je poslovno računovodstvo neusaglašeno sa ekonomskom teorijom, prednost se daje naučnim postulatima jer je sistem kreiran prvenstveno u cilju omogućavanja ekonomskih analiza i donošenja ekonomskih odluka.

Makroekonomska statistika - upotreba

- Praćenje ponašanja ekonomije
- Makroekonomska analiza
- Kreiranje ekonomskih politika i donošenje odluka
- Međunarodna poređenja

Primjer

- [IMF World Economic Outlook \(April 2022\)](#)
- [OECD Economic Outlook \(Septembar 2022\)](#)

Baze studija i statističkih podataka

- International Monetary Fund (<https://www.imf.org/external/index.htm>)
- The World Bank (<https://www.worldbank.org/>)
- UNCTAD (<https://unctad.org/en/pages/DITC/DITC.aspx>)
- OECD (<https://www.oecd.org/>)
- European Central bank (<https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>)
- The World Economic Forum (<https://www.weforum.org/>)
- Eurostat (<https://ec.europa.eu/eurostat/home?>)
- Monstat (<http://monstat.org/cg/>)
- Centralna banka Crne Gore (<https://cbcg.me/>)

Baze radova

- Jstor (<https://www.jstor.org/>)
  - nakon besplatne registracije, članovi dobiju pristup do 100 „zaključanih“ radova, dok je veliki broj radova dostupan (open access)
- American Economic Association (<https://www.aeaweb.org/>)
  - slobodan dobiju pristup radovima koji imaju status „complimentary“. Ostali radovi su dostupni samo članovima
- Taylor & Francis (<https://www.tandfonline.com/>)
  - veliki broj radova dostupan (open access)
- Google Scholar (<https://scholar.google.com/>)
- www.doi.org

Kontakt

- Konsultacije: ponedjeljak 12-13h, kabinet 215

majab@ucg.ac.me

Nacionalni računi - značaj

- Obezbjeđuju cjelovit statističko/računovodstveni okvir u cilju proizvodnje (kompilacije) ekonomskih podataka i njihove prezentacije u formatu koji je dizajniran za potrebe ekonomske analize, kreiranja ekonomskih politika i donosenja odgovarajućih odluka.

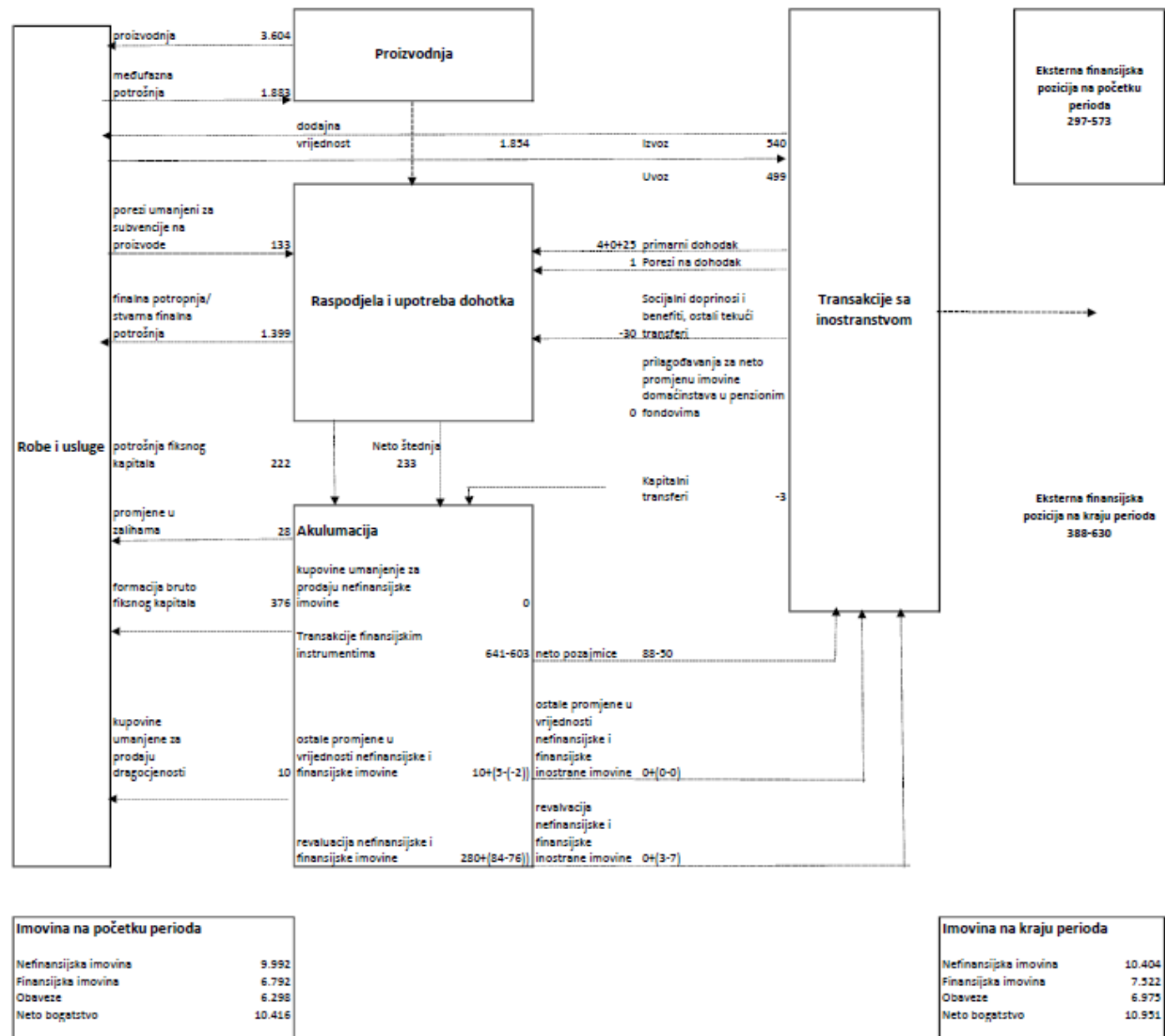

Dijagram integrisanih ekonomskih tokova

- Nacionalni (makroekonomski) računi imaju za predmet analizu međuzavisnosti procesa u fazi proizvodnje, raspodjele i potrošnje. Preko nacionalnih računa obezbjeđuje se dokumentaciona osnova za kvantifikaciju tih međuzavisnosti. Posebna analitička vrijednost instrumentarija makroekonomskih računa jeste u mogućnosti kvantifikacije mnogih tokova preraspodjele i na toj osnovi za analizu parcijalnih ravnoteža, kao i analizu opšte ravnoteže.

DIJAGRAM INTEGRISANIH EKONOMSKIH TOKOVA

Ravnotežne jednačine - indikatori

- **Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama=**

- $\text{Proizvodnja} + \text{porezi na proizvode} - \text{subvencije} - \text{međufazna potrošnja} =$
- $1.854 = 3.604 + 133 - 1.833$

- **Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama=**

- $\text{Rashodi za finalnu potrošnju} + \text{promjene u zalihama} + \text{bruto investicije} + \text{kupovine} - \text{prodaje dragocjenosti} - \text{izvoz roba i usluga} + \text{uvoz roba i usluga} =$
- $1.854 = 1.399 + 376 + 28 + 10 + 540 - 499$

- **Bruto nacionalni dohodak po tržišnim cijenama=**

- $\text{BDP} + \text{porezi na proizvodnju i uvoz} - \text{subvencije} + \text{neto zarade zaposlenih u inostranstvu} + \text{dohodak na imovinu (neto)} =$
- $1.883 = 1.854 + 0 + 4 + 25$

Ravnotežne jednačine - indikatori

- **Neto nacionalni dohodak po tržišnim cijenama=**
  - Bruto nacionalni dohodak – potrošnja fiksnog kapitala (amortizacija) =
  - $1.661 = 1.883 - 222$
- **Neto nacionalni raspoloživi dohodak po tržišnim cijenama=**
  - Neto nacionalni dohodak + porezi na dohodak i imovinu + socijalni benefiti i transferi (neto) =
  - $1.632 = 1.661 + 1 + (-30)$
- **Neto nacionalni raspoloživi dohodak po tržišnim cijenama=**
  - Rashodi za finalnu potrošnju + prilagođavanja za imovinu domaćinstava u penzionim fondovima (neto) + neto štednja =
  - $1.632 = 1.399 + 0 + 233$

Ravnotežne jednačine - indikatori

- **Neto štednja + kapitalni transferi (neto)=**
  - Promjene u neto imovini (bogatstvu)=
  - $233+(-3) = 230$
- **Neto štednja + kapitalni transferi (neto)=**
  - Bruto investicije – amortizacija + promjene u zalihama + kupovine manje prodaje dragocjenosti + kupovine manje prodaje neproizvedene nefinansijske imovine + neto pozajmice/neto zaduženja =
  - $233+(-3) = 376-222+28+10+0+38$
- **Neto pozajmice/neto zaduženja=**
  - Neto kupovina finansijske imovine u inostranstvu – neto zaduženje u inostranstvu =
  - $38=88-50$

Ravnotežne jednačine - indikatori

- **Imovina na početku perioda – obaveze na početku perioda=**
  - Nacionalno bogatstvo na početku perioda=
  - $16.714 - 6.298 = 10.416$
- **Nefinansijska imovina na kraju perioda =**
  - Nefinansijska imovina na početku perioda + bruto investicije – amortizacija + promjene u zalihama + kupovine manje prodaje dragocjenosti + kupovine manje prodaje neproizvedene nefinansijske imovine + ostale promjene u vrijednosti nefinansijske imovine + revalvacija vrijednosti nefinansijske imovine =
  - $10.404 = 9.922 + 376 - 222 + 28 + 10 + 0 + 10 + 280$
- **Finansijska imovina na kraju perioda=**
  - Finansijska imovina na početku perioda + neto kupovine finansijske imovine + ostale promjene u vrijednosti finansijske imovine + revalvacija vrijednosti finansijske imovine =
  - $7.522 = 6.792 + 641 + 5 + 84$

Ravnotežne jednačine - indikatori

- **Obaveze na kraju perioda =**

- Obaveze na početku perioda + neto povećanje obaveza + ostale promjene u vrijednosti obaveza + revalorizacija vrijednosti obaveza =
- $6.975 = 6.928 + 603 + (-2) + 76$

- **Promjena u vrijednosti neto bogatstva =**

- Promjena zbog štednje i kapitalnih transfera + promjena usled ostalih promjena u vrijednosti imovine + promjene usled dobitka/gubitka nominalne vrijednosti =
- $535 = 230 + 17 + 288$

- **Vrijednost neto imovine (bogatstva) na kraju perioda =**

- Imovina na kraju perioda – obaveze na kraju perioda =
- $10.951 = 17.926 - 6976$

Ravnotežne jednačine - indikatori

- **Neto akvizija finansijske (inostrane) imovine – neto nastale inostrane obaveze = Neto pozajmice/neto zaduživanje =**
  - Izvoz proizvoda i usluga – uvoz proizvoda i usluga + porezi umanjani za subvencije na proizvodnju i uvoz (neto) + zarade zaposlenih u inostranstvu (neto) + dohodak od imovine (neto) + porezi na dohodak (neto) + socijalni prihodi i doprinosi i ostali tekući transferi (neto) + kapitalni transferi (neto) – kupovine umanjene za prodaje neproizvedene nefinansijske imovine =
  - $88-50=540-499+0+4+25+1+(-30)+(-3)-0$
- **Promjene u (neto) inostranoj (externoj) poziciji:**
  - Neto pozajmice/neto zaduživanje + ostale promjene u vrijednosti finansijske imovine + revalorizacija finansijske imovine – ostale promjene u vrijednosti finansijskih inostranih obaveza – revalorizacija inostranih obaveza =
  - $34=38+0+3-0-7$
- **Neto pozajmice/neto zaduživanje + ostale promjene u vrijednosti finansijske imovine + revalorizacija finansijske imovine – ostale promjene u vrijednosti inostranih finansijskih obaveza – revalorizacija inostranih obaveza =**
  - Vrijednost finansijske imovine u inostranstvu na kraju perioda – obaveze u inostranstvu na kraju perioda - Vrijednost finansijske imovine u inostranstvu na početku perioda – obaveze u inostranstvu na početku perioda
  - $38+0+3-0-7 = 388-630-297+573$